

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

לחצו על התמונה להורדת דף: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעודד שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובכלתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והערות, ולקבלת הגיליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגיליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

תסמכו עליי!.. "אני מצידי אשתדל, אבל לא לבנות עליי!..."
איננו מוכנים לקחת אחריות על מה שאיננו מוכרחים. אנו חוששים מכניסה להתחייבויות ושיעבודים.

שמעתי מאאמו"ר הגאון שליט"א שהיום אפשר לפגוש פעוט בן שנה וחצי, שעומד מולך ואומר "לא בא לי". מאיפה הוא הביא את הביטוי "לא לי"? ממי הוא שמע את זה? ... הוא עדיין במעון הפעוטות... אבל בדורנו – אמר אאמו"ר – האוויר מלא מהתחושה הזו שהכל צריך להיות "לא לי"...

שומר חינם חייב על כל נזק שנגרם בעקבות אי שמירתו, אבל אם הוא מתנה מראש "על מנת שלא אתחייב" הוא איננו מתחייב. היום, איננו מבינים מדוע אין זה "דעתו ודעת כל אדם" שבודאי הוא יחפוץ להתנות את התנאי הזה, הרי למה **לו להתחייב על משהו בלי שמישהו שילם לו על זה?**

כל טוען-רבני מתחיל ינזוף בו "מדוע אתה משעבד את עצמך למחוייבות? אם תרצה לשמור – תשמור. אם תרצה לשלם – תשלם. אבל למה להתחייב?!"...

הרבה נשים תמהות לעצמן: **מדוע בעלי היקר מוכן לסייע לכל שכן ומכר בטירחו**

ובמסירות אין קץ, ואילו לי, אשת בריתי, הוא "עושה פרצופים" על כל פעם שאני מבקשת ממנו עזרה? ... התשובה היא ברורה: אצל השכן הוא מתנדב, ואילו אצלה הוא ממלא מחוייבות בסיסית... הוא לא אוהב להרגיש מחוייב, הוא מחפש התנדבות מרצון חופשי... לקבל טפיחות על השכם, מחמאות ותודות...

דרכי הלימוד | "כשור לעול" להיכנס תחת שיעבוד לתורה

הרבה אנשים נרתעים מלימוד הדף היומי. הם מעדיפים לשמוע שיעורים בפרשת השבוע או הלכות המועדים, שיעורים בהם "לא יקרה כלום" אם מדי פעם הם "יבדילו"..., אבל דף היומי? כל יום?! זה ממש קשה להתחייב... אולי לא יתחשק לי יום אחד? למה לי להתחייב?!"...

חז"ל אומרים שדוד המלך נתבע על כך שאמר "זמירות היו לי חוקיך" ולכן נשתכח ממנו שאת הארון נושאים "בכתף יישאו" ולא בעגלה.

התבוננות | מי "פראייר" להיות שומר חינם בלי תנאי?

המשנה שלנו עוסקת בדיני שומר חינם שחייב על הפשיעה ופטור על גניבה ואבידה. אמנם, צריכים אנו לדעת שכל זה כאשר השומר לא התנה מראש שאיננו מתחייב על הפשיעה, אבל אם הוא התנה זאת – הרי "מתנה על מה שכתוב בתורה בדבר שבממון – תנאו קיים" והוא פטור מתשלום.

נפשי בשאלתי: מיהו אותו "שומר חינם" שמוכן לחייב את עצמו בפשיעה ללא כל סיבה או תמורה? מדוע אין זה "בליבו ובלב כל אדם" שבודאי כוונתו להתנות שלא להתחייב בפשיעה? ...

שאלה מפתיעה, לא? מה אתם אומרים?

האמת היא שהשאלה הזו היא מסוג השאלות שהתעוררו רק בדור האחרון, הדורות הקודמים לא העלו אותה על דעתם. מדוע?

לקח | נכונות לקחת אחריות!

דורנו דור של מתנדבים שלא מוכנים להיהפך לחייבים. בדור האחרון אנו נושאים את רוממות החופש והחירות בפינו, איננו מוכנים לקבל כל כפיה ושעבוד, הכרח ולחץ. "דבר איתי רק בטובות!" אנחנו מזהירים בלי-מילים את מגידי המישרים, בלי איומים, בלי מחוייבויות... אסור להעניש! אסור להכריח! רק לפתות בדברים המושכים את הלב...

ההתנדבות פורחת בעולמנו. אלפי יהודים טובים מתנדבים בהצלה, מד"א, זק"א, ידידים, יד שרה, ועוד ועוד... גמ"חים צומחים בכל פינה למיניהם וסוגיהם... אנו שמחים מאד להתנדב, אבל בורחים מן השיעבוד וההתחייבות.

כולנו שומעים שוב ושוב את הביטויים הבאים: "אעשה זאת בשמחה, אבל בלי אחריות!..." "אני מוכן להגיע, אבל אל

"אלא אי קשיא הא קשיא - בעני השואל כלי מחבירו ונאנס אצלו יהא פטור, דהא ודאי מצוה גמורה להשאלו כמו שבידנו [שמכלל מצוות צדקה, להשאל לעניים חפצים שנזקקים להם], ועדיף ממשאל ספר לחבירו [כנראה כוונתו מפני שאינו חיוב גמור] ולא נמצא בדין שיחלק בשום מקום בין עשיר השואל לעני השואל".

חריפות | תשובתו המפתיעה של החפץ חיים

החפץ חיים משיב **תשובה חריפה** ומעוררת מחשבה: "כד נעין היטב נמצא שלא שייך בזה לומר שהוא משתכר אז מלהביא פרוטה לעני, דהא מאי טעמא הוא פטור? משום דהוא עוסק עתה במצות השאלה דחיובו משום צדקה, א"כ **הרי הוא נותן עתה צדקה! ונמצא שאין משתכר בזה כלל...**"

מוסיף החפץ חיים שלפי זה גם דברי הר"ן מוקשים, שהרי המשאל ספר לחבירו מקיים בזה "וצדקתו עומדת לעד" שזהו גם כן משום צדקה, ואיך אנו מחשיבים אותו כמשתכר פרוטה דרב יוסף באותה שעה? אולם יש לחלק קצת שהשאלת ספר לחבירו באמת לאו צדקה היא דאין זה בכלל "די מחסור" ורק מצוה היא שיעזור לחבירו שיוכל ללמוד תורה, ואסמכו חז"ל אקרא ד'וצדקתו עומדת לעד' ומיפטר למיתב פרוטה לעני משום דהוא עוסק במצוה, לכן שייך בזה לומר שהוא משתכר בזה, משא"כ כשהוא משאל חפץ לעני שהוא בכלל "די מחסור" ונחשב כמו צדקה לעני, אין שייך בזה לומר שהוא מרויח מפני שפטור מליתן צדקה. עכ"ד.

אתם מבינים את זה? אני לא.

הרי סוף סוף הוא מרויח פרוטה, שהרי החפץ השאל חוזר אליו ואת הפרוטה לעני הוא חסך, ומה אכפת לי אם בהשאלת החפץ הוא מקיים מצוות צדקה. ויש להתבונן ולהתעמק עוד בזה.

ניבי לשון | "מה אתה אומר!!"

במשנה שלנו אנו מוצאים את הביטוי "איני יודע מה אתה סח". זאת הפעם היחידה בש"ס של ביטוי זה, וממנו ניב הלשון השגור אצלנו "מה אתה סח!!" והכוונה "איני יודע מה אתה סח! אני לא מאמין לדברך!".

המשנה נוקטת לשון כזו, כהנגדה לטיעונים האחרים של "נשברה" או "אבדה" וכדומה, ששם הוא מחפש טיעונים וצידוקים לכך שלא השיב את הפרה השאלה, לעומת זאת במקרה הזה ישנה הכחשה גורפת "איני יודע מה אתה סח", אין לי מושג על מה אתה מדבר.

וכי התורה איננה זמירות? הרי היא שירה מופלאה ומקסימה!

אכן כן, אבל התורה צריכה להיות גם **עול על צווארינו**. כשור לעול וכחמור למשא. לכן נשתכחה מדוד דווקא ההלכה של "בכתף יישאו", שהיא באה ללמדנו את החובה **להיכנס תחת מוטות עול התורה**.

מיזם חדש | קבוצה לדירבון ופיקוח על אתגרי הדף היומי

בימים אלו מוקמת קבוצה חדשה של חברים המעוניינים להיכנס תחת מסגרת ומחוייבות של לימוד הדף היומי.

הקבוצה נחלקת לתת-קבוצות של חמשה חברים. בכל שבוע חבר אחר מתוך הקבוצה 'ממונה' על ארבעת חבריו (ועל עצמו...), לשלוח להם תזכורת לפני השיעור, לבדוק שהם הגיעו, להתעניין אם הם הבינו, לדרבן לשמוע את ההקלטה אם הם החסירו, וכו'.

נשמע קשוח? זאת הכוונה!.. המטרה היא להכניס את עצמנו ל"מסגרת מחייבת" שאנו מארגנים לעצמנו לסירוגין. בכל פעם יש "שוטר" אחר, שבדק ומזכיר ומדברבן ו"מחייב"... **בכתף יישאו!**

קושיה | מדוע המשאל לעני אינו נחשב משכיר?

המשנה אומרת שהשואל חייב אף באונסין. מדוע? משום שכל הנאה שלו. למשאל אין שום הנאה מההשאלה, ולכן בדין הוא שלא יכניס עצמו לשום סיכון כאשר משאל את חפציו.

החפץ חיים באהבת חסד מקשה על זה קושיה חריפה: הרי כל משאל מקיים מצוות גמילות חסדים, ואם כן בשעה שהוא משאל לחבירו הרי עוסק במצוה ופטור מפרוטה דרב יוסף, וא"כ יש הנאה גם למשאל שהרוויח פרוטה דרב יוסף.

יסוד קושייתו היא על פי דברי הר"ן בתשובותיו סימן יט שהמשאל ספר לחבירו, אין חבירו חייב באונסים מפני שגם המשאל נהנה מפני שעשה מצוה ונפטר מפרוטה דרב יוסף. לפי זה, שואל החפץ חיים, יש לשאול מדוע כל משאל אינו נפטר משום פרוטה דרב יוסף.

ובשלמא, ממשיך החפץ חיים, במי שמשאל לעשיר שנזקק לאיזה חפץ, יש לומר שכיון שאין כאן מצות צדקה אלא מצות גמילות חסדים גרידא, אין זה נחשב מצוה גמורה שיהיה נחשב בזה לעוסק במצוה. [ראה ביאור הדבר לעיל "טעימות" דף כז].

לשון הקודש | "סח" או
"שח"?

לכאורה היה צריך לכתוב "מה אתה שח" בש"ן שמאלית ולא בסמ"ך. הרי זו לשון שיחה, "ויצא יצחק לשוח בשדה" "אשפוך לפניו שיחי" "במיעוט שיחה" "מגיד לאדם מה שיחו".

אם כן, מדוע חכמים נוקטים כאן "סח" בסמ"ך?

אולי "סיחה" = פטפוטים בעלמא להסיר (להסיר ולסלק, כמו "להסיר דעת") את מחשבותיו בלא דעת. כמו "מסיה לפי תומו". ויתכן שהוא מלשון "סייח" בן האתון, כמו שאמרו בגמרא בבבא בתרא עח, ב "ואמאי קרי ליה סיח? שמהלך אחר סיחה נאה".

פיוט | מיקומה של השי"ן
באקרוסטיכון אלפביתי

"אקרוסטיכון אלפביתי" הוא סדר פסוקים או מילים לפי אל"ף בי"ת, כמו ב"אשרי" (תהלה לדוד), מגילת "איכה", "אשרי תמימי דרך" וכדומה.

היכן הוא מקומה של השי"ן, באות סמ"ך או באות שי"ן? אין בזה כלל ברור.

בפרק "אשרי תמימי דרך" למשל נמצאת השי"ן במקומה של השי"ן "שרים רדפוני חינם... שש אנכי על אמרתך... שיברתי לישועתך".

לעומת זאת ב"א-ל אדון על כל המעשים" נמצאת השי"ן במקומה של הסמ"ך "מלאים זיו ומפיקים נוגה | נאה זיום בכל העולם | שמחים בצאתם ושישים בבואם | עושים באימה רצון קונם".

למחי ורעי קוראי גליונות "טעימות"

הבה נתבונן,

כמה אנשים נבראו מאז בריאת העולם ועד עתה? מליארדים רבים רבים!

כמה אחוזים מתוכם זכו ללמוד מסכת "שבועות" עם פירוש רש"י?

ו... כמה זכו להוסיף לזה גם מעט "טעימות" עיונים וחידודים, לקחים וחידוקים? ...!

בודדים ממש!

ו... אתם מביניהם! אשרינו, מה טוב חלקנו!

אני מבקש להודות לכם מעומק ליבי על המתנה היקרה שהענקתם לי: זמנכם היקר מפז אותו הקדשתם לקריאה ועיון בדברי התורה שהעלתי בעוניי עלי גיליון.

תודה לכם על המשוב והעידוד, ההערות וההוספות, על ה"הכי מסתברא" ועל ה"איפכא מסתברא".

כחברותא מרחוק, אני מרגיש מקושר עימכם במעמקי הנפש.

תודה מיוחדת לידיד נפשי הרה"ג רבי מרדכי הבלין שליט"א האמון על עריכת הגליון בטוב טעם ודעת!

שנזכה יחד להתחיל ולסיים מסכתות וספרים רבים בכל מקצועות התורה

בשמחה ובטוב לבב

אחיקם דבוק באהבתכם

אברהם מלמד